

Za zbožnou kostelní flórou a hřbitovním kvítím Oderských vrchů

DAVID HLISNIKOVSKÝ

datum: 24. 8. 2014 • vedoucí: David Hlisnikovský

V den svátku svatého apoštola Bartoloměje jsme se shromáždili k poznávání **hřbitovní květeny Oderských vrchů a Vítkovské vrchoviny**, krajů floristicky nikterak bohatých, a tudíž poněkud neprávem botaniky opomíjených, leč rozhodně ne chudých na zlomové události. Časté oválné tvary hřbitovů místních vsí, jež většinou obklopují barokní kostelíky, bývají obehnány nízkými zdmi. V předválečných časech, kdy bezvěrství nebývalo tradicí, je tu stavěla zdejší německá národnostní většina. Nakolik bude jejich někdejší přítomnost dnes patrná i v tom, co nyní hřbitovy porůstá, jsme se jali zjišťovat.

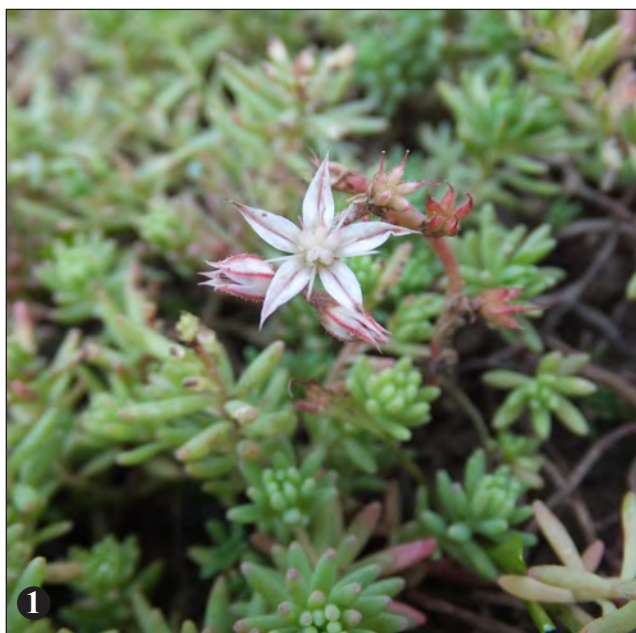
V úvodním zastavení, v **Klokočově**, za kostelní sakristií nám vbíhal do pěšiny „šlahoun“ ostružiníku dřípeného (*Rubus laciniatus*), při kompostě zplaněla štetka planá (*Dipsacus fullonum*), v prostorách kde hroby zvolna splývaly s trávníkem, se rozmáhal pomněnko-vec velkolistý (*Brunnera macrophylla*) a na německé obyvatele upomínala chrpa horská (*Centaurea montana*). **Vítkovský hřbitov**, kde je pochován Jan Zajíc, jsme obcházeli po vnějším obvodu, abychom nerušili po bohoslužbě z kostela vycházející věřící. Ve spárách mezi kameny se tu uchytily kapradiny – puchýřník křehký (*Cystopteris fragilis*) a sleziník routička (*Asplenium ruta-mararia*), jinde tis (*Taxus* sp.), kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*), vrbovka růžová (*Epilobium roseum*) nebo rozchodník bílý (*Sedum album*).

V **Čermné ve Slezsku** nás před skvostným kostelem sv. Markéty vítala patrolující socha sv. Jana Nepomuckého a nad hroby se pnul další pamětník německých vysídlenců – posed bílý (*Bryonia alba*). **Svatoňovický hřbitov** byl téměř bez hrobů, jen o zdi se opíraly časem znavené náhrobky a jiné již tklivě poléhaly v po anglicku stříženém trávníku. Zářily zde jalové plastické květy a nerostl tu jediný strom... Jakub Deml by zaplakal. Alespoň vnější obvod zdi hostil, z dosud nejmenovaných, sléz velkokvětý (*Malva alcea*) a orlíček planý (*Aquilegia vulgaris*), přes zeď se křovin chápal pravý loubinec pětilistý (*Parthenocissus quinquefolia*) a vedle hřbitova, zpod lind čili topolů bílých (*Populus alba*), nečekaně vykukoval kozák topolový (*Leccinum duriusculum*).

Na **kružberském hřbitově** se dnes již nepohřbívá, ale pohled na místní břidlicí zastřešený kostel svatých Petra a Pavla, kterýžto náleží k nejstarším ve Slezsku, je v pravdě oku lahodící. Staré rovy pokrývalo typické hřbitovní kvítí, jímž je kupříkladu badan neboli bergenie tučnolistá (*Bergenia crassifolia*) a mnoho zde vysázených exotických dřevin podtal neopatrný žnec.

Ve **Starých Lublicích** z hrobu sbíhala lobelka modrá (*Lobelia erinus*), v **Nových Lublicích** pak po výsadbách šplhal hrachor hlíznatý, tedy ořeška (*Lathyrus tuberosus*).

Moderní hřbitov při obci **Moravice** byl založen na louce, z níž v hojnosti vyrůstala kyjanka křehká (*Clavaria fragilis*), v čerstvé hrobní hlíně vyklíčil zemědým lékařský (*Fumaria officinalis*), ze záhrobí se rozpínala vrbina tečkovaná (*Lysimachia punctata*) a při chodníčku stálo několik lodyh topolovky růžové (*Alcea rosea*). Z Jesenického podhůří jsme na chvíli přejeli do Opavské pahorkatiny, kde jsme navštívili **Melč a Radkov**.

Obr. 1: Rozchodník bledý (*Sedum pallidum*). – Obr. 2: Zvěšinec bledý (*Cymbalaria pallida*). – Obr. 3: Křížatka obecná (*Commelina communis*). – Obr. 4: Tařicovka přímořská (*Lobularia maritima*). | Foto P. Kocián (1–4)

V druhém jmenovaném své místo v pažitě našla jarmanka větší (*Astrantia major*) a kde jinde, nežli právě na hřbitově se dařilo urničce pohárové (*Urnula craterium*). Ve **Vésce**, nejen názvem milé vsi, široké mezihrobí vyplňoval rozchodník bledý (*Sedum pallidum*) se šruchou zelnou (*Portulaca oleracea*) a ve **Vlkovicích** hroby opouštěl zvěšinec bledý (*Cymbalaria pallida*).

V Moravské bráně, v přívětivém obezděném vyvýšeném hřbitovním prostoru kol **jerlochovického kostela** Nanebevzetí Panny Marie, jsme se pokochali pestrou druhovou směsicí – z nezmiňovaných sukulentů zdivo porůstal netřesk střešní (*Sempervivum tectorum*), lomikámen vždyživý (*Saxifraga paniculata*), rozchodník suchomilný (*Sedum rupestre*) a r. pochybný (*S. spurium*). Na zední koruně pak ulpěla mochna stříbrná

Obr. 5: Laskavec hrubozel (*Amaranthus blitum*). – Obr. 6: Bér přeslenitý (*Setaria verticillata*). | Foto P. Kocián (5–6)

(*Potentilla argentea*) a lipnice smáčknutá (*Poa compressa*), v koberce splývala rosička lysá (*Digitaria ischaemum*) a pod pomníky zplaněla nocenka zahradní (*Mirabilis jalapa*).

Nově dlážděný chodník **stachovického hřbitova** se prozradil přítomností několika ruderálů lemujících obrubníky, z nichž nás potěšil laskavec hrubozel (*Amaranthus blitum*). Při chrámové stěně si místo našly iberka hořká (*Iberis amara*) a plamenka šídlovitá (*Phlox subulata*) a z mezihrobní prstě vzešla bíle kvetoucí tařicovka přímořská (*Lobularia maritima*).

V **Hladkých Životicích** již docela běžně dlažební škvíry vyplňoval šťavel růžkatý (*Oxalis corniculata*), před márnicí drobnými kvítky vzkvétala řeřišnice srstnatá (*Cardamine hirsuta*) a za presbytářem se objevil pryšec vroubený (*Euphorbia marginata*).

Posledním společným zastavením se nám stal městys **Suchdol nad Odrou**. Pod moderním vertikálním urnovým hájem tu vyrostl chlupáček oranžový (*Pilosella auran-tiaca*) a na více místech prosperoval, jinak na severovýchodě země vzácný, bér přeslenitý (*Setaria verticillata*). Radost skýtal pohled na místní citlivě opravený pozdně renesanční kostel Nejsvětější Trojice, jen škoda těch staletých tisů, s nimiž neměla ruka dřevorub-cova dostatek slitování.

Chtěli-li bychom vybrati květinu nejzbožnější, kteráž se nejčastěji uchýlovala ku fasádám chrámovým, musili bychom voliti mezi prostým vlašovičником větším (*Cheli-donium majus*) a docela obyčejným kakostem smrdutým (*Geranium robertianum*). Tyto jsme totiž vídávali nejčastěji. Převážná většina míjených sakrálních staveb byla dobře udržovaná, mnohé i v různé míře zevně renovované. Rovněž o hřbitovy je pečováno s náležitostí, avšak rustikální prvky, jako jsou třeba komposty, se – snad ne nadobro – vytrácejí. Zato trend rozptylových louček sem doposud nedorazil. Obhlížené stěny hřbi-tovních zdí svou pestrostí sice nepředčily naše očekávání, tak alespoň že to sluníčko nám toho dne chvílemi vyhlédlo zpod svého dešťového rubáše!